

AYVALIK'TA BALIK ÇİFTLİKLERİ DENİZ VE TURİZM İÇİN TEHLİKE OLUŞTURUYOR

Ayvalık'ın Sahilkent Mahallesi'nde Mavi Bayraklı Engürü Plajının yaklaşık 1 km. açığına iki adet balık çiftliğinin yapıldığını öğrendik. Bunun üzerine bazı kamu kurumları ve site yetkilileriyle görüştük.

Konunun önemi üzerine topladığımız bilgiler bizi hayretler içinde bıraktı. Bazı kurumların haberi yoktu, izin veren kurumların ise bu alanın bir kısmının 1. Derece Doğal SİT alanı olduğu ve Tabiat Parkı sınırları içerisinde kaldıklarından haberlerinin olmadığını gördük. Hele Çevre İl Müdürlüğü'nün balık çiftliği kurulan yerde 1987 yılından beri derin deşaj sisteminin bulunmasından ise hiç haberdar olmadıklarını, Ayvalı lağımının döküldüğü yere balık çiftliği için izin verildiğine şahit olduk. İçler acısı ve keyfe keder bir durum yaşanmış ve herkes seyretmişti.

Tarım Bakanlığına bağlı olan balık çiftlikleri sonuç itibarıyla aralarında Genelkurmay Başkanlığı'nın da bulunduğu 11 makamdan ayrı ayrı izin alınarak kurulabiliyor. Tarım Bakanlığı verdiği "ön izin" valilik kanalıyla İl Tarım Müdürlüğü'ne, İl Tarım Müdürlüğü de başvuru yapan şirkete bildiriyor. Ancak yine de hemen izin verilmiyor. Çünkü bakanlık tespit edilen potansiyel alan hakkında görüşlerini almak üzere Maliye, Orman, Kültür, Bayındırlık, Ulaştırma, Çevre ve Turizm Bakanlıkları'ndan bilgi alıyor, ayrıca bölgenin stratejik olup olmadığına dair Genel Kurmay'dan görüş soruyor. Ayrıca Tarım İl Müdürlüğü de, Tarım Bakanlığı'nın verdiği ön izne bağlı olarak ÇED Raporu'nun çıkarılması için projeyi İl Çevre Müdürlüğü'ne iletiyor.

Gördüğümüz kadarıyla bu mekanizmanın işletilmediği ortada.

Yasal bir başvuru süreci işletilmediği gibi belirtilen alanda (Engürü açıklarında) balık çiftlikleri kurmak mümkün değil. Çünkü yasa ve sözleşmeler buna imkan vermiyor.

Nedir bu engeller:

1. 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu ve 2872 Sayılı Çevre Kanunu'na göre 1. Derece Doğal SİT alanlarında balık çiftliği kurulamaz. Kurulan balık çiftliklerinden biri Tabiat Parkı sınırları içinde yer almakta ve 1. Derece Doğal SİT alanı içinde bulunmaktadır. Bu nedenle yasalara aykırıdır.
2. **a-** 26 Nisan 2006'da kabul edilen Çevre Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'da, **b-** ve 24 Ocak 2007 tarihli "Denizlerde Balık Çiftliklerinin Kurulamayacağı Hassas Alan Niteliğindeki Kapalı Koy ve Körfez alanlarının Belirlenmesine İlişkin Tebliğ'de", **c-** 08.01.2006 tarihli "Kentsel Atıksu Arıtımı Yönetmeliğinde" Ayvalık – Altınoluk sahil bandının belirtilen Hassas Koy Körfez ve Kıyılar içerisinde sayılması nedeniyle belirtilen alanın "hassas alan niteliğindeki kapalı koy ve körfezler ile doğal ve arkeolojik sit alanları" kapsamında olması nedeniyle Balık Çiftliği kurulamaz.
3. Çevre Bakanlığının uygulamaya koyduğu "1/100.000'lik plan'ın 6.3.2 ÇEVRESEL POLİTİKALAR bölümünde özetle: "Bu alanlarda kirliliğin oluşmasına karşı önlem alınması" istenmektedir. Denizlerin kirlenmesindeki aktif etkisi nedeniyle balık çiftliklerine bu alanda izin verilmemelidir.
4. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ile ortaklaşa yürüttüğü "Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi" Ayvalık Adaları Tabiat Parkı Raporunda: 'Kimi deniz mercanı alanlarının Tabiat Parkı sınırları dışında kaldığı bu yüzden Tabiat Parkının sınırlarının

genişletilmesi' talebi söz konusudur. Belirtilen mercan alanlarından bir kısmı da bu alanda yer almaktadır. Bu nedenle izin verilmemelidir..

5. Yine "Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ile ortaklaşa yürüttüğü 'Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi" Ayvalık Adaları Tabiat Parkı Raporunda: ", Bern ve Barselona Sözleşmeleri ile IUCN kriterlerine göre koruma altında olması gereken 16 türün Tabiat Parkı sınırları dahilinde yaşadığı tespit edilmiştir." Denilmektedir. Bu nedenle bu alanda Deniz Çiftlikleri kurulamaz.
6. "Akdeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması Sözleşmesi " kapsamında imzalanan "Akdeniz'de Özel Koruma Alanları ve Biyolojik Çeşitliliğe İlişkin Protokol"ün ekinde "Tehlikeye Düşmüş veya Tehdit Altındaki Türler Listesi "inde **Deniz Çayırları** da (**posidonia oceanica**) yer almaktadır. Ayvalık Adaları Tabiat Parkı Raporunda: "Proje kapsamında korumaya alınan alanda da bulunan deniz çayırları, kıyı erozyonunu engelleme ve karbon tutma özelliklerine " sahip olduğu belirtilmiştir. Çiftlik kurulması istenen alan Deniz Çayırlarının en yaygın olduğu alanlar içerisinde yer almaktadır. Bu nedenle de balık çiftliği kurulamaz.

Görüldüğü gibi çok sayıda yasa, tebligat ve sözleşmeye aykırı olarak balık çiftliği kurulmak isteniyor.

BALIK ÇİFTLİKLERİNİN YARATTIĞI KİRLİLİK VE DİĞER SORUNLAR

Olayın yasal boyutu dışında bir de sosyal ve deniz kirliliği boyutu vardır ki bu daha da vahimdir.

Balık çiftliklerinin çevreye, doğaya ve turizme zararları konusunda çok sayıda akademik görüş mevcuttur. Bilim insanları bu konuda dikkatli ve hassas olmayı öğütlemektedirler.

Türkiye 1. Su Ürünleri Şurası Su Ürünleri ve Çevre Komisyonu raporuna göre:

"1. İşletmelerden dışarı verilen yem ve dışkı gibi artıklarla ortam suyu nutrientlerce zenginleşmektedir. Bu zenginleşme hipernütrifikasyona neden olarak fitoplankton patlaması yaratmaktadır. Böylece, ortamdaki oksijen azalarak civar canlılar ve çiftlikteki balıklar ölmekte veya strese sokularak hastalıklara karşı dirençleri azalmaktadır. Bununla birlikte yem ve dışkı atıklarıyla zeminde sediment birikimi ve kokuşma olmakta, bentik yapıda istenmeyen değişimler ve patojen canlıların çoğalması için uygun ortam yaratılmaktadır. Ölü balıkların dış ortama bırakılması da denizde aynı etkiyi yaratmaktadır.

2. İstenmeyen canlı toplulukları ortama yerleşmekte, suyun kalitesi bozulmaktadır.

3. Çiftliklerden kaçan türlerin dış ortamdaki canlıların gen havuzlarını etkileyerek doğal stoklarda istenmeyen değişiklikler yaratma olasılığı vardır.

4. Farklı ortamlardan çiftliklere getirilen balıklar, bakteriyel, viral ve patojen organizmaların taşınmasına katkıda bulunarak bunların kalıcılığını sağlayabilirler.

5. Balık hastalık ve zararlılarına karşı kullanılan ilaç ve kimyasal maddeler civar canlıları ve su kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir.

6. Yosun temizleme çalışmaları sonucunda oluşan anaerobik çürüme, zararlı kurtçuk ve larvaların üremesine neden olmaktadır.

7. Balık çiftliklerinin düzensiz dağılımı görüntü kirliliğine neden olmaktadır. Ayrıca düzensiz dağılım sonucunda deniz trafiğinde de sorunlar ortaya çıkabilir.

8. Kültürü yapılan türlerin seçiminde ekonomik değer en önemli faktör olarak algılanması nedeni ile biyolojik çeşitlilik ilkesine uyulmaması sonucunda doğal dengede bozulmalar meydana gelmektedir. Endemik olmayan türler sistemde ani değişimlere ve çöküşlere neden olabilir.

9. Üretimin ilk aşamalarında doğal kaynaklara aşırı yüklenilmektedir.
10. Seçici üretim sonucunda doğal genetik farklılıklar ortadan kaldırılabılır veya yapay olarak ortaya çıkabilir.
11. Yapay yem ihtiyacının karşılanması amacı ile gıda zincirinin alt tabakalarında aşırı avlanmaya neden olunabilir” demektedir. Görüldüğü gibi zararlar saymakla bitmemektedir.

Ayrıca olayın turizm ve sosyal boyutu da vardır.

- A) “Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi” kapsamında yerel balıkçılarla yapılan anket çalışmalarında belirtilen alan Ayvalık'taki balıkçıların en çok avlanmaya gittikleri alanlar içinde birinci sırada gelen iki alandan biridir.
- B) Bölge, çok sayıda kumsal ve plaj ile Ayvalık halkına ve yazlıkçılara hitap etmektedir.
- C) Az sayıda olmakla birlikte otellerin olduğu bir bölge olası nedeniyle turizm açısından da risk oluşturmaktadır.
- D) Belirtilen alan Ayvalık Derin deşarj Sistemine 500 metre mesafede yer almaktadır. Yani Ayvalık'ın kanalizasyonunun döküldüğü alanda balık yetiştirilmek istenmektedir.

Ayvalık'ta yapılmak istenen balık çiftliklerine ister yasal, ister ekolojik, ister sosyal boyutuyla yaklaşım elimizde bir tek artı yok. Hukuka aykırı olarak ve halkın yaşamı hiçe sayılarak yapılmak istenen balık çiftliklerine izin vermeyeceğiz. Süreci ilgili makamlar nezdinde takip etmekteyiz. Sonrasında yasal yollara başvurarak bu çirkinliğe engel olacağız.

AYVALIK TABİAT PLATFORMU